

Kartläggning dokumentation vid insatser utan behovsprövning ÄVO

**En kartläggning kring insatser utan individuell
behovsprövning**

2025-05-20

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av
2025-04-03	1	Utkast	David Altsäter
2025-04-28	2	Utkast	David Altsäter
2025-05-20	3	Färdigställt	David Altsäter

Innehåll

1	Insatser utan individuell behovsprövning	3
1.1	Typer av insatser	3
1.1.1	Individuella insatser utan behovsprövning	3
1.1.2	Rådgivande insatser	3
1.1.3	Öppen verksamhet	4
1.2	Insatser och dokumentationskrav	4
1.3	Mötesplats	4
1.3.1	Bedömning kring dokumentation	4
1.4	Aktiviteter för anhöriga samt stödsamtal med anhörigkonsulent 5	
1.4.1	Bedömning kring dokumentation	5
1.5	Hälsosamtal för att minska ofrivillig ensamhet	5
1.5.1	Bedömning kring dokumentation	6
1.6	Syninstruktörer	6
1.6.1	Bedömning kring dokumentation	6
1.7	Klubb Vega	6
1.7.1	Villkor för att ta del av verksamheten Klubb Vega	7
1.7.2	Bedömning kring dokumentation	7
1.8	Information om verksamheter som inte bedöms vara insatser enligt socialtjänstlagen	8
1.8.1	Volontärsamordning	8
1.8.2	Fixartjänst	8

1 Insatser utan individuell behovsprövning

Begreppet insatser används brett i den nya socialtjänstlagen för att beskriva flera olika former av insatser som socialtjänsten erbjuder. I propositionen till ny socialtjänstlag nämns att insatser utan individuell behovsprövning kan riktas till specifika individer, men det kan också handla om andra typer av insatser så som riktar sig mot grupper eller brett till alla.

1.1 Typer av insatser

Nedan följer en sammanfattning av olika typer av insatser som kan omfattas av den nya socialtjänstlagen med tonvikt på dokumentationskravet.

1.1.1 Individuella insatser utan behovsprövning

Enlig förslaget till ny socialtjänstlag kan kommunen erbjuda individuella insatser utan behovsprövning. Den nya möjligheten syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser. Dessa insatser omfattas därför av de särskilda dokumentationsregler som ska tillämpas vid genomförandet av dessa insatser (14 kap. 3 §). Det innebär att man ska dokumentera beslut och åtgärder i ärendet på individnivå. Även faktiska omständigheter och händelser av betydelse ska dokumenteras.

Däremot så behöver man inte dokumentera uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning (14 kap. 4 §). Dessutom finns det ytterligare undantag från dokumentationskravet om det finns särskilda skäl (14 kap. 5 §). Vad som utgör särskilda skäl måste bedömas utifrån insatsens syfte och karaktär. Undantag kan exempelvis vara motiverat om det bedöms vara svårt att nå utsatta grupper utan en möjlighet för enskilda att delta anonymt, såsom vid insatser som rör våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, skadligt bruk eller beroende. Vidare kan undantag vara motiverat när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser eller träffpunkter, där det inte är lämpligt eller behövt att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer.

1.1.2 Rådgivande insatser

Enligt den nya socialtjänstlagen behöver enskildas personliga förhållanden inte dokumenteras vid rådgivning. Rådgivning syftar till att ge råd och upplysningar till enskilda om vilka insatser socialtjänsten kan erbjuda samt vilka effekter dessa kan ha. Regeringen anser att dokumentation ska kunna underlätas för att möjliggöra anonymitet och undvika att enskilda avstår från att söka hjälp.

Rådgivning kan också vara mer omfattande och inriktad på en viss situation eller ett visst problem. Se citat från propositionen (s 386): *Rådgivning kan också vara mer omfattande och inriktad på en viss situation eller ett visst problem,*

t.ex. familjerådgivning och alkoholrådgivning. Att dessa insatser i dag är undantagna från kravet på dokumentation hänger samman med möjligheten att få vara anonym i kontakten med socialtjänsten.

1.1.3 Öppen verksamhet

Enligt prop. 2024/25:8 (s 390) bör undantag från dokumentationskrav göras när det är uppenbart onödigt att dokumentera uppgifter om enskilda individer så som vid öppna insatser. Propositionen nämner öppna insatser som insatser som är öppna för alla, till exempel insatser utformade som mötesplatser. Vidare framgår det att dokumentationen vid insatser som mötesplatser endast bör omfatta sådant som är relevant för att kunna följa upp insatsens effekter (s 387 och 14 kap. 5 §).

1.2 Insatser och dokumentationskrav

Nedan följer en kort beskrivning av de insatser som förvaltningen bedömer bör ges som insats utan individuell behovsprövning. Beskrivningarna innehåller:

- Bedömning kring vilken typ av verksamhet det är.
- Bedömning kring dokumentationskrav och eventuellt undantag.
- Bedömning kring eventuella villkor för att ta emot insatsen.

1.3 Mötesplats

På de öppna mötesplatserna finns olika möjligheter till aktivitet och gemenskap för seniorer. Syftet med mötesplatserna är att bryta ofrivillig ensamhet och höja livskvaliteten genom att erbjuda möjlighet till gemenskap och aktivitet.

Göteborgs stad har över 30 mötesplatser för seniorer utspridda i staden, några med aktiviteter flera dagar i veckan medan andra har aktiviteter mer sällan.

Mötesplatserna är en generell insats som riktar sig öppet till alla seniorer. Dörrarna är dock öppna för alla åldersgrupper, och vi samlar inte in några uppgifter om enskilda personer som väljer att komma till verksamheten.

1.3.1 Bedömning kring dokumentation

För närvarande för verksamheten redan dokumentation kring sådant som är relevant för att följa upp effekten av insatsen, såsom uppföljningar och utvärderingar av specifika insatser på mötesplatsen samt besöksstatistik. Denna typ av dokumentation bedöms som tillräcklig för att uppfylla kravet på dokumentation för öppen verksamhet.

1.4 Aktiviteter för anhöriga samt stödsamtal med anhörigkonsulent

Anhörigkonsulenternas målgrupp är de som stödjer, hjälper eller vårdar en närstående som har en sjukdom eller funktionsnedsättning, eller lider av psykisk ohälsa. Anhörigkonsulenterna erbjuder information och vägledning, samtalsstöd- och/eller aktiviteter samt utbildningar/föreläsningar. Syftet med stödet till anhöriga är att minska fysisk och psykisk belastning.

Det stöd som anhörigkonsulenterna inom ÄVO erbjuder riktar sig till anhöriga som stödjer en person över 65 år.

Kommunens uppdrag att stötta anhörig som vårdar en äldre person med långvarig sjukdom kvarstår relativt oförändrad i nya socialtjänstlagen. Anhörigkonsulenternas uppdrag regleras också av "Nationell anhörigstrategi - inom hälso- och sjukvård och omsorg".

Insatsen bedrivs både på individuell nivå i form av stödsamtal med anhöriga, information och rådgivning, samt på generell nivå i form av aktiviteter, utbildningar och föreläsningar.

1.4.1 Bedömning kring dokumentation

Insatsen som en anhörigkonsulent ger är av rådgivande karaktär och handlar om att ge råd och stöd till anhöriga i sin situation och med sina problem i egenskap av anhöriga. Det är viktigt att insatsen fortsatt kan ges på ett tillgängligt sätt där den anhöriga kan vara anonym.

Bedömningen är således att individuella samtal med anhöriga för råd, information och stödsamtal inom anhörigkonsulenternas uppdrag ska ses som rådgivning och ska därför undantas kravet på dokumentation.

Insatser på generell nivå så som olika aktiviteter, föreläsningar och anhöriggrupper är av öppen karaktär. Där ska dokumentation inte föras på individnivå utan endast omfatta sådant som är relevant för att kunna följa upp insatsens effekter. Sådant dokumentation sker redan i form av besöksstatistik och utvärderingar av specifika aktiviteter.

1.5 Hälsosamtal för att minska ofrivillig ensamhet

Inom förvaltningens uppsökande verksamhet bedrivs då kallade hälsosamtal för att minska ofrivillig ensamhet. Dessa insatser sker individuellt men kräver ingen individuell behovsprövning. Vem som helst kan höra av sig till tjänsten. Hälsosamtalets syfte är att informera om vilka sociala aktiviteter som finns inom kommunen eller annan aktör, så som kyrka eller föreningar. Syftet är också att stötta personen att komma i gång med en aktivitet. Detta stöd kan till exempel handla om att möta upp någon vid en mötesplats så att man känner sig mer trygg i att starta en aktivitet.

1.5.1 Bedömning kring dokumentation

Hälsosamtalen handlar om att ge råd och information till enskilda som upplever en ofrivillig ensamhet i hemmet. Ensamhet kan upplevas som stigmatiserande. Det är därför viktigt att insatsen ges anonymt så att den enskilda inte väljer att avstå att ta kontakt. Hälsosamtalet kan också leda till att personal möter upp en person när denne kommer till mötesplats första gången för att hälsa välkommen och skapa en känsla av trygghet för första besöket på mötesplats, enligt överenskommelse med personen. Detta är en del av mötesplatsens verksamhet och ska förstås som en öppen verksamhet som endast bör dokumentera sådant som är relevant för att kunna följa upp insatsens effekter.

Bedömningen är således att hälsosamtal är en rådgivande insats och ska därför undantas kravet på dokumentation.

1.6 Syninstruktörer

Förvaltningen har två syninstruktörer som riktar sig till personer över 18 år som har en synnedsättning. Syninstruktörerna ger tips och råd och lär ut strategier för en mer fungerande, självständig och trygg vardag.

1.6.1 Bedömning kring dokumentation

Syninstruktörers uppdrag handlar om att ge tips och råd samt lära ut strategier. Detta faller under rådgivning utifrån en viss situation eller visst problem, i det här fallet synnedsättning.

Bedömningen är således att syninstruktörerna uppdrag är en rådgivande insats och ska därför undantas kravet på dokumentation.

1.7 Klubb Vega

Klubb Vega är en dagverksamhet för personer under 65 år med demenssjukdom av typen Alzheimers i det tidiga eller medelsvåra sjukdomsskedet. Verksamhet bedrivs inom Tre Stiftelser finansierat av föreningsbidrag från funktionsstödsförvaltningen. Vid Tre Stiftelsers övergång till kommunal verksamhet kommer även Klubb Vega att övergå till Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Processen i dagsläget

Deltagaren på Klubb Vega kan komma dit en, två eller tre dagar i veckan beroende på den enskildes behov och plats. Platserna tilldelas i dagsläget genom att personal på regionens minnesmottagning (i undantagsfall vårdcentral) hör av sig och förmedlar till Klubb Vega att en person med demensdiagnos av typen Alzheimer önskar en plats. Personen hör sedan själv av sig till Klubb Vega för att boka ett första besök.

Klubb Vega har inga krav på biståndsbeslut. Ingen dokumentation förs kring individens förhållanden.

Efter övertagandet

Förvaltningens övertagande av Klubb Vega kommer att medföra vissa förändringar av processen.

1. För att delta på Klubb Vega kommer det att krävas ett beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen utan individuell behovsprövning (kap. 11 §5 Nya socialtjänstlagen).
2. Den som vill delta på Klubb Vega kommer att uppvisa intyg att man tillhör den specifika målgruppen.
3. Verksamheten Klubb Vega kommer att ha skyldighet att dokumentera enligt den nya socialtjänstlagen.

Dagverksamhet

Klubb Vega kommer att bedrivas som dagverksamhet i Göteborgs stad. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden har antagit en riktlinje kring dagverksamhet där det framkommer att dagverksamhet ges som en biståndsbedömd insats till äldre personer. Klubb Vega bedrivs som en insats utan individuell behovsprövning för yngre personer under 65 och blir där med ett undantag från riktlinjen, till följd av den särskilda situationen med övergången från Tre stiftelser.

1.7.1 Villkor för att ta del av verksamheten Klubb Vega

Den enskilde som hör av sig och vill ta del av Klubb Vega ska:

- Vara under 65 år.
- Uppvisa intyg på att man har diagnosen demenssjukdom i det tidiga eller medelsvåra sjukdomsskedet.

Utförarverksamheten Klubb Vega ansvarar för att säkerställa att deltagarna uppfyller ovanstående villkor.

I det fall att verksamheten bedömer att insatsen inte ska erbjudas till en enskild person som inte uppfyller villkoren ska verksamheten informera den enskilde om rätten att ansöka om Klubb Vega som ett bistånd enligt socialtjänstlagen 11 kap 1 §. Den enskilde ska kunna få ett biståndsbeslut som denne eventuellt kan överklaga om det är ett avslagsbeslut.

1.7.2 Bedömning kring dokumentation

Klubb Vega bedöms vara en individuell insats utan behovsprövning och omfattas således av dokumentationsskyldigheten i den nya socialtjänstlagen.

1.8 Information om verksamheter som inte bedöms vara insatser enligt socialtjänstlagen

1.8.1 Volontärsamordning

Volontärsamordningen vänder sig både till personer som vill engagera sig frivilligt och till mottagare av insatsen. Volontärinsatser är ett folkhälsoarbete, som kan öka trygghet, inflytande och delaktighet i vardagen. Verksamheten uppmuntrar till att knyta nya kontakter och att ta del av samhällslivet som senior.

Volontärsamordning bedöms inte vara en insats enligt socialtjänstlagen. Det är i stället en fråga om överenskommelser som skrivs mellan volontärsamordnare och volontär. Detta anses vara tillräcklig dokumentation på individnivå. Övrig dokumentation syftar till att utvärdera insatsens effekter.

1.8.2 Fixartjänst

Fixartjänst för personer över 69 är inte en insats enligt socialtjänstlagen. Fixartjänst regleras enligt lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47). Däremot kan kommunen bevilja fixartjänst enligt 11 kap 4§ socialtjänstlagen till personer under 69. Då ska det föregås av en behovsprövning.